

No.Φ.092.22/6657

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΑΡΟΥΓΚΑΣ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

(Αριθμός προσφυγής 44689/16)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

4 Οκτωβρίου 2018

Η παρούσα απόφαση είναι καταστέι αλλά ενδέχεται να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Μαρούγκας κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα),
συνεδριάζοντας σε Επιτροπή αποτελούμενη από τους:

Χριστίνα Παρδάλου, *Πρόεδρο,*

Pauline Koskelo,

Tim Eicke, *δικαστές,*

και την Renata Degener, *Αναπληρώτρια Γραμματέα του Τμήματος,*

Αφού συνεδρίασε ιδιαιτέρως στις 11 Σεπτεμβρίου 2018,

Εκδίδει την κατωτέρω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει προσφυγής (υπ' αριθ.44689/16) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, η οποία κατατέθηκε στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών ("η Σύμβαση") από Έλληνα υπήκοο, τον κ. Χρήστο Μαρούγκα ("προσφεύγων") στις 38 Ιουλίου 2016.

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τον κ. Χ. Λαμπράκη, δικηγόρο Θεσσαλονίκης. Η Ελληνική Κυβέρνηση ("Κυβέρνηση") εκπροσωπήθηκε από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του Πληρεξουσίου της, κκ. Κ. Γεωργιάδη και Κ. Καραβασίλη, Πάρεδρο και Δικαστική Αντιπρόσωπο, αντίστοιχα, του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 8 Νοεμβρίου 2016 η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1956 και ήταν κρατούμενος στις φυλακές Διαβατών στη Θεσσαλονίκη όταν άσκησε την προσφυγή του ενώπιον του Δικαστηρίου. Εξέτιε ποινή φυλάκισης δεκαέξι ετών για απόπειρα ανθρωποκτονίας, για συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση και άλλα αδικήματα. Από τη σύλληψή του στις 29 Σεπτεμβρίου 2010 και έως ότου κατέθεσε τις παρατηρήσεις του ενώπιον του Δικαστηρίου εξέτιε την ποινή του στις φυλακές των Διαβατών. Αρχικά κρατήθηκε για δεκαπέντε ημέρες σε

πειθαρχείο – δηλαδή σε απομόνωση – και στη συνέχεια στο κελί νο. GR 9 για περίπου δύο έτη, και αργότερα στο κελί νο. 2.

5. Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι οι συνθήκες της κράτησής του ήταν πολύ κακές. Τα κελιά στα οποία είχε κρατηθεί είχαν συνολικό εμβαδόν επιφανείας 24 τμ, συμπεριλαμβανομένων των τουαλετών, και στο καθένα έμεναν δέκα κρατούμενοι. Ο χώρος διαβίωσης για κάθε κρατούμενο ήταν επομένως μικρότερος από 3 τμ. Ο υπερπληθυσμός τον είχε εκθέσει σε μολυσματικές ασθένειες και λόγω του ότι κάπνιζαν μέσα στο κελί υφίστατο τις συνέπειες του παθητικού καπνίσματος. Λόγω του υπερπληθυσμού, δεν είχε καθόλου χώρο για να κινηθεί μέσα στο κελί του, και το κρεβάτι με κουκέτα πάνω από το δικό του ήταν χαμηλό και δεν του επέτρεπε να καθίσει άνετα.

6. Η πρόσβαση στο φυσικό φως και στον αερισμό ήταν ανεπαρκής. Οι εγκαταστάσεις και τα είδη υγιεινής ήταν παλιά, σπασμένα και ανεπαρκή για να εξασφαλίσουν την ευεξία των φυλακισμένων και την προσωπική τους υγιεινή. Θέρμανση είχαν μόνο μία ώρα την ημέρα (από τις 9 μμ έως τις 10 μμ), ενώ διέθεταν ζεστό νερό κατά τη διάρκεια του χειμώνα μόνο για δύο ώρες την ημέρα και δεν ήταν αρκετό για όλους τους κρατούμενους. Σε κάθε κελί δέκα ατόμων υπήρχαν πέντε κουκέτες, πέντε σκαμνιά, ένα μικρό τραπέζι και πέντε πλευρικά τραπέζια, αλλά δεν υπήρχε προσωπικό κλειστό ντουλαπάκι για προσωπικά αντικείμενα. Τα στρώματα ήταν παλιά, μουχλιασμένα και δύσοσμα, και δεν τους είχαν δοθεί σεντόνια και πετσέτες. Επιπλέον, οι κρατούμενοι δεν είχαν πρόσβαση σε πολιτιστικές, ψυχαγωγικές και αθλητικές δραστηριότητες και έπρεπε να βασίζονται σε επισκέψεις από φίλους και οικογένειες για να αποκτήσουν τυχόν εφημερίδες ή περιοδικά, γεγονός που ενέτεινε την αίσθηση της απομόνωσης. Ο προσφεύγων διαμαρτυρήθηκε επίσης για τη μικρή ποσότητα και κακή ποιότητα του φαγητού.

7. Η Κυβέρνηση δεν υπέβαλε περιγραφή των συνθηκών κράτησης του προσφεύγοντος.

II. ΣΧΕΤΙΚΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

8. Το σχετικό εθνικό δίκαιο και πρακτική περιγράφονται στην απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Χατζηβασιλιάδης κατά Ελλάδας* (no.51618/12, §§17-21, 26.11.2013).

III. ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ("CPT")

9. Στην έκθεσή της από 16.10.2014, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης (CPT), μετά από επίσκεψή της στην Ελλάδα από 4 έως 16 Απριλίου 2013, σημείωσε τα εξής σε σχέση με τις φυλακές Διαβατών:

“Οι φυλακές Διαβατών στη Θεσσαλονίκη έχει χωρητικότητα 250 ατόμων, αλλά κατά το χρόνο της επίσκεψης κρατούνταν 590 άτομα. Οι φυλακές διαθέτουν 53 κοιτώνες με εμβαδόν 24 τμ, έκαστος των οποίων μπορεί να φιλοξενήσει έως 10 κρατούμενους, 10 κελιά με εμβαδόν 11 τμ που φιλοξενούν κατά μέσο όρο 4 κρατούμενος έκαστο, και τρεις κοιτώνες που φιλοξενούν 34 κρατούμενες. Οι κοιτώνες για κρατούμενες, που βρίσκονται στο ισόγειο, ήταν χωριστά από τις εγκαταστάσεις που φιλοξενούν κρατούμενους. Ωστόσο, όπως και οι υπόλοιπες εγκαταστάσεις κράτησης, προσέφεραν στριμωγμένες συνθήκες, με χώρο 24 τμ για πέντε κουκέτες των δύο κλινών. Η πρόσβαση στο φυσικό φως και τον αερισμό ήταν επαρκής και υπήρχαν μερικά σκαμπό, αλλά δεν υπήρχε χώρος που κλείδωνε για προσωπικά είδη. Οι εγκαταστάσεις υγιεινής περιείχαν τουαλέτες τουρκικού τύπου και νιπτήρα, που έπρεπε να χρησιμοποιείται και για το πλύσιμο των ρούχων και των πιάτων. Ωστόσο, το θετικό είναι ότι οι τουαλέτες ήταν πλήρως χωρισμένες”.

10. Στην έκθεσή της από 1.3.2016, μετά από επίσκεψή της από 14 έως 23 Απριλίου 2015, η CPT διαπίστωσε ότι η κατάσταση στις φυλακές Διαβατών είχε παραμείνει ουσιαστικά αμετάβλητη σε σχέση με την προηγούμενη επίσκεψή της το 2013. Την ημέρα της επίσκεψης, είχε χωρητικότητα 370 ατόμων αλλά φιλοξενούσε 588 άτομα. Η επίσημη χωρητικότητα αυξήθηκε κατά 100 και περισσότερο επεκτείνοντας τα δωμάτια των 24 τμ για έξι αντί για τέσσερις κρατούμενους.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Η ΜΟΝΟΜΕΡΗΣ ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΙΝΑΚΙΟ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 37 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

11. Μετά τον ανεπιτυχή φιλικό διακανονισμό-διαπραγμάτευση, η Κυβέρνηση ζήτησε από το Δικαστήριο, με επιστολή της στις 11.4.2017, να διαγράψει την υπόθεση από το πινάκιο της και επισύναψε το κείμενο μονομερούς δήλωσης με σκοπό την επίλυση των ζητημάτων που έθεσε ο προσφεύγων.

12. Ο προσφεύγων διαφώνησε και υπέβαλε τα σχόλιά του στις 18.5.2017. Υποστήριξε ότι οι όροι της δήλωσης δεν ήταν ικανοποιητικοί όσον αφορά την αποζημίωση που προσέφερε η Κυβέρνηση.

13. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι, υπό ορισμένες περιστάσεις, ενδέχεται να είναι σκόπιμη η διαγραφή μιας προσφυγής σύμφωνα με το Άρθρο 37 §1 1 (γ) της Σύμβασης, βάσει μονομερούς δήλωσης της εναγόμενης Κυβέρνησης, ακόμη και αν ο προσφεύγων επιθυμεί να συνεχιστεί η εξέταση της υπόθεσης. Αυτό, ωστόσο, εξαρτάται από τις συγκεκριμένες περιστάσεις και κατά πόσον η μονομερής δήλωση προσφέρει επαρκή βάση διαπίστωσης ότι ο σεβασμός για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως ορίζεται στη Σύμβαση, δεν απαιτεί από το Δικαστήριο να συνεχίσει την εξέταση της υπόθεσης (βλ. *Tahsin Acar κατά Τουρκίας* (προκαταρκτικές ενστάσεις) [Μείζονος Σύνοψης], νο. 26307/95, §75, ECHR 2003-VI, και *Angelov κ.α. κατά Βουλγαρίας*, νο. 43586/04, §12, 4.11.2010).

14. Αφού μελέτησε τους όρους της μονομερούς δήλωσης της Κυβέρνησης, το Δικαστήριο κρίνει, δεδομένων των συγκεκριμένων περιστάσεων της υπόθεσης και ιδίως λόγω του ότι το ποσό αποζημίωσης που προτείνεται είναι σημαντικά χαμηλότερο από το ποσό που θα επιδίκαζε το Δικαστήριο σε παρόμοιες υποθέσεις, ότι η μονομερής δήλωση δεν παρέχει επαρκή βάση για να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι ο σεβασμός για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως ορίζεται στη Σύμβαση και στα Πρωτόκολλα αυτής, δεν απαιτεί από το Δικαστήριο να συνεχίσει την εξέταση της υπόθεσης.

15. Με βάση τα ανωτέρω, το Δικαστήριο απορρίπτει το αίτημα της Κυβέρνησης να διαγραφεί η προσφυγή σύμφωνα με το Άρθρο 37 της Σύμβασης και συνεπώς θα συνεχίσει την εξέτασή του όσον αφορά το παραδεκτό και την ουσία της υπόθεσης.

II. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

16. Ο προσφεύγων παραπονέθηκε ότι οι συνθήκες κράτησής του στις φυλακές Διαβατών παραβίασαν την απαγόρευση απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης, όπως προβλέπει το Άρθρο 3 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

“Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή σε απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή ποινή”.

A. Περί του παραδεκτού

17. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι αυτή η αιτίαση δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του Άρθρου 35 §3 (α) της Σύμβασης. Επίσης σημειώνει ότι δεν είναι απαράδεκτη για άλλους λόγους. Συνεπώς, πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

18. Η Κυβέρνηση δεν υπέβαλε παρατηρήσεις επί της ουσίας της υπόθεσης.

19. Ο προσφεύγων διατήρησε την αιτίασή του.

20. Όσον αφορά τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος, οι οποίοι δεν αντικρούστηκαν από την Κυβέρνηση, και επαναλαμβάνοντας τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τις συνθήκες κράτησης στις φυλακές Διαβατών (βλ. μεταξύ άλλων *Adiele κ.α. κατά Ελλάδας*, νο. 29769/13, §§47-51, 25.2.2016), το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος κατά τη διάρκεια της ανωτέρω περιόδου αποτελούσαν απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση.

21. Συνεπώς, το Δικαστήριο διαπιστώνει παραβίαση του Άρθρου 3 της Σύμβασης λόγω των συνθηκών κράτησης του προσφεύγοντος.

III. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

22. Ο προσφεύγων παραπονέθηκε επίσης, βάσει του Άρθρου 13, για παραβίαση του δικαιώματός του σε αποτελεσματικά εσωτερικά ένδικα μέσα σε σχέση με την αιτίασή του βάσει του Άρθρου 3.

A. Περί του παραδεκτού

23. Η Κυβέρνηση δεν υπέβαλε σχετικές παρατηρήσεις.

24. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι αυτή η αιτίαση δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του Άρθρου 35 §3 (α) της Σύμβασης. Επίσης σημειώνει ότι δεν είναι απαράδεκτη για άλλους λόγους. Συνεπώς, πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

25. Όπως έχει κρίνει πολλές φορές το Δικαστήριο, το Άρθρο 13 εγγυάται τη διαθεσιμότητα, σε εθνικό επίπεδο, ένδικων μέσων για την υποβολή αιτιάσεων παραβίασης των δικαιωμάτων και ελευθεριών της Σύμβασης. Συνεπώς, αν και τα Συμβαλλόμενα Κράτη διαθέτουν κάποια διακριτική ευχέρεια σε σχέση με τον τρόπο συμμόρφωσής τους προς τις υποχρεώσεις τους βάσει της διάταξης αυτής, θα πρέπει να υπάρχει εσωτερικό ένδικο μέσο που να επιτρέπει στην αρμόδια εθνική αρχή να ασχοληθεί με την ουσία της σχετικής αιτίας βάσει της Σύμβασης και να χορηγεί την κατάλληλη αποκατάσταση (βλ. *De Tommaso κατά Ιταλίας* [Μείζονος Σύθεσης], νο.43395/09, §179, ECHR 2017 (αποσπάσματα)).

26. Το Δικαστήριο έχει εξετάσει αρκετές φορές το ζήτημα των εσωτερικών ένδικων μέσων σε σχέση με τις κακές συνθήκες κράτησης στην Ελλάδα, και έχει διαπιστώσει κάθε φορά ότι τα ένδικα μέσα που προτείνει η Κυβέρνηση ήταν αναποτελεσματικά όταν οι προσφεύγοντες ισχυρίζονταν ότι επηρεάζονταν προσωπικά από τις συνθήκες που επικρατούν σε μια φυλακή (βλ. μεταξύ άλλων *Igbo κ.α. κατά Ελλάδας*, νο.60042/13, §51, 9.2.2017, *Singh κ.α. κατά Ελλάδας*, νο.60041/13, §§62-64, 19.1.2017, *Αλεξόπουλος κ.α. κατά Ελλάδας*, νο.41804/13, §40, 6.10.2016, και *Παπακωνσταντίνου κατά Ελλάδας*, νο.50765/11, §51, 13.11.2014). Η προκείμενη υπόθεση δεν αποτελεί εξαίρεση. Λαμβάνοντας υπ' όψιν το γεγονός ότι η Κυβέρνηση δεν υπέβαλε παρατηρήσεις επί της ουσίας της αιτίας βάσει του Άρθρου 13 και λαμβάνοντας υπ' όψιν τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν αποδείχθηκε ότι υπήρχαν αποτελεσματικά ένδικα μέσα για την αιτίαση του προσφεύγοντος βάσει του Άρθρου 3. Συνεπώς, το Δικαστήριο διαπιστώνει παραβίαση του Άρθρου 13 της Σύμβασης.

IV. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

27. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης:

"Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση".

A. Αποζημίωση

28. Ο προσφεύγων αξιώνει 55.000 ευρώ (EUR) για ηθική βλάβη. Το ποσό αυτό απαρτίζεται από EUR 40.000 για την ηθική βλάβη που υπέστη λόγω της παραβίασης των δικαιωμάτων του βάσει του Άρθρου 3 και EUR 15.000 για την παραβίαση των δικαιωμάτων βάσει του Άρθρου 13 της Σύμβασης. Ζήτησε επίσης το ποσό που θα του επιδικαστεί να καταβληθεί σε τραπεζικό λογαριασμό που θα υποδείξει ο εκπρόσωπος του.

29. Η Κυβέρνηση προσέβαλε αυτούς τους ισχυρισμούς, διατεινόμενη ότι, εν όψει της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας και λαμβάνοντας υπ' όψιν τις περιστάσεις της υπόθεσης, τα ποσά που διεκδικεί ο προσφεύγων ήταν υπερβολικά. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, η απλή διαπίστωση παράβασης αποτελεί επαρκή δίκαιη ικανοποίηση. Η Κυβέρνηση προσέβαλε επίσης την ανάγκη καταβολής τυχόν επιδικασθέντων ποσών στον τραπεζικό λογαριασμό που θα υποδείξει ο εκπρόσωπος του προσφεύγοντος.

30. Το Δικαστήριο κρίνει ότι ο προσφεύγων θα πρέπει να υπέστη ταλαιπωρία και αναστάτωση ως αποτέλεσμα των παραβιάσεων των δικαιωμάτων του βάσει του Άρθρου 3. Αντίθετα, η απλή διαπίστωση παράβασης μπορεί να αποτελεί επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για παραβίαση του Άρθρου 13 της Σύμβασης που απορρέει από έλλειψη αποτελεσματικών εσωτερικών ένδικων μέσων σε σχέση με αυτές τις συνθήκες (βλ. *Apanayev κ.α. κατά Ρωσίας*, νο.42525/07 και 60800/08, §173, 10.1.2012). Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, όπως απαιτεί το Άρθρο 41 της Σύμβασης, επιδικάζει τον προσφεύγοντα EUR 20.000.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

31. Ο προσφεύγων αξιώνει επίσης EUR 1.280,50 για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη ενώπιον του Δικαστηρίου, EUR 1.200 εκ των οποίων αντιστοιχούν στην αμοιβή του εκπροσώπου του, EUR 5,50 για ταχυδρομικά έξοδα και EUR 75 για έξοδα μετάφρασης. Στο πλαίσιο αυτό, υπέβαλε στο Δικαστήριο απόδειξη εκδοθείσα από το ταχυδρομείο για EUR 5,50 και αντίγραφο ιδιωτικού συμφωνητικού παροχής υπηρεσιών που υπέγραψε με τον εκπρόσωπό του στις 21.7.2016. Βάσει των όρων του εν λόγω συμφωνητικού, σε περίπτωση που το Δικαστήριο διαπιστώσει παραβίαση της Σύμβασης, ο προσφεύγων θα πρέπει να καταβάλει στον εκπρόσωπό του EUR 1.200 συν ΦΠΑ. Σε περίπτωση που δεν διαπιστωθεί παραβίαση, ο ίδιος ο δικηγόρος θα πρέπει να καταβάλει το κόστος. Οι όροι του συμφωνητικού ορίζουν επίσης ότι το σχετικό ποσό θα πρέπει να καταβληθεί απ' ευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό του εκπροσώπου του.

32. Η Κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι θα πρέπει να αποζημιώνονται μόνο οι τεκμηριωμένες αξιώσεις και συνεπώς ζήτησε να απορριφθεί η αξίωση του προσφεύγοντος. Ισχυρίστηκε σχετικώς ότι ο προσφεύγων δεν προσκόμισε τα απαιτούμενα έγγραφα, τα οποία θα αποδείκνυαν ότι είχε όντως πραγματοποιήσει αυτές τις δαπάνες. Σε κάθε περίπτωση, θεωρούν αυτή την αξίωση υπερβολική και αναπόδεικτη, ιδίως εν όψει του γεγονότος ότι δεν έλαβε χώρα ακροαματική διαδικασία. Προσέθεσε ότι, εάν το Δικαστήριο επιθυμεί να επιδικάσει κάποιο σχετικό ποσό στον προσφεύγοντα, δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα EUR 300.

33. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει την πάγια νομολογία του, σύμφωνα με την οποία ο προσφεύγων δικαιούται αποζημίωση για έξοδα και δικαστικές δαπάνες εφ' όσον αποδειχθεί ότι έχουν όντως πραγματοποιηθεί και είναι εύλογες σε σχέση με την ποσότητα (βλ. π.χ. *X κ.α. κατά Αυστρίας* [Μείζονος Σύνοψης], νο.19010/07, §163, 19.2.2013). Σύμφωνα με το Άρθρο 60 του Κανονισμού του Δικαστηρίου, κάθε αξίωση για ηθική βλάβη πρέπει να είναι αναλυτική και να υποβάλλεται γραπτώς, μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά ή δελτία. Σε αντίθετη περίπτωση, το Δικαστήριο μπορεί να απορρίψει την αξίωση εξ ολοκλήρου ή εν μέρει. Στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων υπέγραψε συμφωνητικό με το δικηγόρο του σχετικά με την αμοιβή του, το οποίο είναι συγκρίσιμο με συμφωνητικό εργολαβίας

δίκης. Πρόκειται για συμφωνητικό με το οποίο ο πελάτης του δικηγόρου συμφωνεί να καταβάλει στο δικηγόρο αμοιβή που ανέρχεται σε ορισμένο ποσοστό του τυχόν ποσού που θα επιδικαστεί στον διάδικο από το δικαστήριο. Τα συμφωνητικά αυτά, εάν είναι νομικά εκτελεστά, μπορεί να αποδεικνύουν ότι τα αιτούμενα ποσά είναι όντως πληρωτέα από τον προσφεύγοντα. Τέτοιου είδους συμφωνητικά – που εμπεριέχουν υποχρεώσεις αποκλειστικά μεταξύ δικηγόρου και πελάτη – δεν μπορούν να δεσμεύσουν το Δικαστήριο, το οποίο πρέπει να αξιολογήσει το επίπεδο των εξόδων και δικαστικών δαπανών που θα επιδικαστούν όχι μόνο σε σχέση με το κατά πόσον πραγματοποιήθηκαν όντως τα έξοδα αυτά, αλλά και με το κατά πόσον ήταν εύλογα (βλ. *Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [Μείζονος Σύνθεσης], νο.31107/96, §55, ECHR 2000-XI, και *Στεργιόπουλος κατά Ελλάδας*, νο.29049/12, §63, 7.12.2017).

34. Λαμβανομένων υπ' όψιν των εγγράφων στην κατοχή του και της νομοθεσίας του, το Δικαστήριο κρίνει ότι είναι εύλογο να επιδικάσει ποσό EUR 800 για έξοδα και δικαστικές δαπάνες σε σχέση με τη διαδικασία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου. Το ποσό θα πρέπει να καταβληθεί στον τραπεζικό λογαριασμό που θα υποδείξει ο εκπρόσωπος του προσφεύγοντος.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

35. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσανζημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή,
2. *Διαπιστώνει* παράβαση του Άρθρου 3 της Σύμβασης,
3. *Διαπιστώνει* παράβαση του Άρθρου 13 της Σύμβασης,
4. *Κρίνει*

(α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες, τα εξής ποσά:

- (i) EUR 20.000 (είκοσι χιλιάδες ευρώ), συν τυχόν φόρους που επιβάλλονται επί αυτού, για ηθική βλάβη,

(ii) EUR 800 (οκτακόσια ευρώ), συν τυχόν φόρους που επιβάλλονται επί αυτού, για έξοδα και δικαστικές δαπάνες, που θα καταβληθεί στον τραπεζικό λογαριασμό που θα υποδείξει ο εκπρόσωπος του προσφεύγοντος,

(β) ότι, από τη λήξη της τρίμηνης αυτής προθεσμίας και μέχρι την εξόφληση, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

5. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης του προσφεύγοντος κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στην αγγλική γλώσσα και κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 4.10.2018 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

Υπογραφή

Renata Degener

Αναπληρώτρια Γραμματέας

Υπογραφή

Χριστίνα Παρδάλου

Πρόεδρος

Αθήνα, 29.10.2017

Ακριβής μετάφραση από τα αγγλικά

Η μεταφράστρια Ελένη Δημητρίου